

Ha kedd van,

akkor ez Belgium. Ahol hétfő reggel az alapfokú oktatási intézményekben rendelkezésre áll annyi pénz, hogy például egy nagyobb szivacsot, néhány krétát vagy mondjuk, akár egy csomag rajzszöveget is vásárolhasson a magáról megfelelően és a belga államot felelőtlenül kiadásokba verő tanár néni vagy tanár bácsi. Mindezt még kedden – bár ezt hagyjuk – és szerdán is megteheti, ha van hozzá mersze és orcája. Csütörtökön viszont már nem. Addigra ugyanis az utolsó fillér is elfogy a belga iskolákban – a belga iskolákban ugyanis heti lebontásban használható föl a spongyára fordítható pénz – és a tanár nénik és tanár bácsik tehetetlenül tárják szét kezüket a csodálkozó nebulók értetlen tekintetére válaszul.

A péntekkel már nincsen baj, az apukák és anyukák ilyenkor fölkeszülhetnek a hét végi iskolatakarításra, lambériázásra, szemétyűjtésre és egyéb közmunkákra, aminek már semmi köze a kommunizmushoz, a szombathoz azonban még igen. Vasárnap pedig államot, költségvetést, iskolát, tanár bácsit, tanár nénit és minden nebulót vár a templom; a lélek épüléséhez elegendő a fölplántikázott szivecske, a sok szép és igaz szó, s végre el lehet felejteni a hét első felét, amely a bűnös materializmus mocsarában telt el. Így aztán még a világ is kerek, nemcsak a káposzta.

Ami, ha megmarad, a honfoglaló belgákat fogja köszönten, abból az alkalomból, hogy a belga vilákiállítás ugyan elmarad, de szerencsére 1100 évvel ezelőtt a hős belga ősök idetévedtek, így a vilákiállításra szánt pénznek mindjárt akad helye. Nem, nem az iskolákban, nekik legföljebb annyi közük van a hon elfoglalásához, hogy taníthatják. Még nem látom ugyan azt a kecskét, amelyik ezen jól is fog lakni, de az biztos, hogy valahol már elégedetten dörszögletti a szakállát, mert ami kék az nem múlik, főleg ha már eltelt az az 1100 esztendő.

Értem én, hogy a belga kormány fontosabb a Honfoglaló, hiszen az már nem kér enni, annak nem kell munkahely, szavazatot viszont még hozhat, hiszen a Honfoglalóra bármit rá lehet testálni – amúgy ideológián, meg identitáshílen, sőt még egy kis történelmi legitimitációt is össze lehet kaparni – a Honfoglaló nem nagyon tud már visszaválni, és ez a legfontosabb tulajdonsága. A Honfoglalót nem kell büntetni sem – nem úgy, mint a belga fővárost, amely alighogy elvetette a belga vilákiállítást, már meg is tudta, hogy az arra szánt pénzből egy fillért sem fog kapni –, a Honfoglaló beéri a dicsérrel, melynek fénye a dicsérőre hull úgyszólván. Előre a múltba, mondhatnánk haliváddal, csak hát halivád oly messze van!

Azt is értem, hogy a nebulók viszont nem jelentenek egy árva szavazatot sem. Beléjük elég feccolni pár ezer belga forintot naponta (egy nagyobb belga lakótelep iskolájában 1500-1600-an is megfordulnak közülük naponta, és a pénz nem fejkenként kell érteni), a dolog ezzel le is van tudva. A rajzszöveget úgyszólván csak egymás alá rakják. A szivaccsal meg még képesek volnának a múltat véggépp eltörölni.

Végül is az egészet értem! Mire ez a sok nebuló fölű, addig már úgyszólván idegösszeomlott az összes tanár bácsi és tanár néni, megrokkant a sok-sok apuka, anyuka, a mostani politikai garnitúra pedig elégedetten dőlhet hátra karosszékekben, azt is megcselékedte, amit megkövetelt a belga haza, sőt, még a kiemelt nyugdíját is maga állapíthatta meg. Abból pedig már nem kell könyvre meg írószerszámra költenie, hiszen országglása közben nemcsak a nebulók nem tanultak meg, de ő maga is elfelejtett írni-olvasni.

BALOG JÓZSEF

Szegedi szobrász – Szekszárdon...

... méghozzá immár húsz éve: 1971-ben költözött ebbe az akkor még otthonosabb, emberibb léptékű városba – az én szülővárosomba – Farkas Pál, mindjárt a főiskola után. Én három évvel később mentem vissza Szegedre – egyetemi éveim színhelyére –, s hogy ez most szóba került köztünk, azt találtam mondani: olyan ez, mintha életet vagy legalábbis szerencsecédulát cseréltünk volna. Igaz, nagyon sokáig egyikünk számát se húzták ki az új helyen...

Parkas Pál vendége vagyok a szekszárdi Botyán-hegyen.

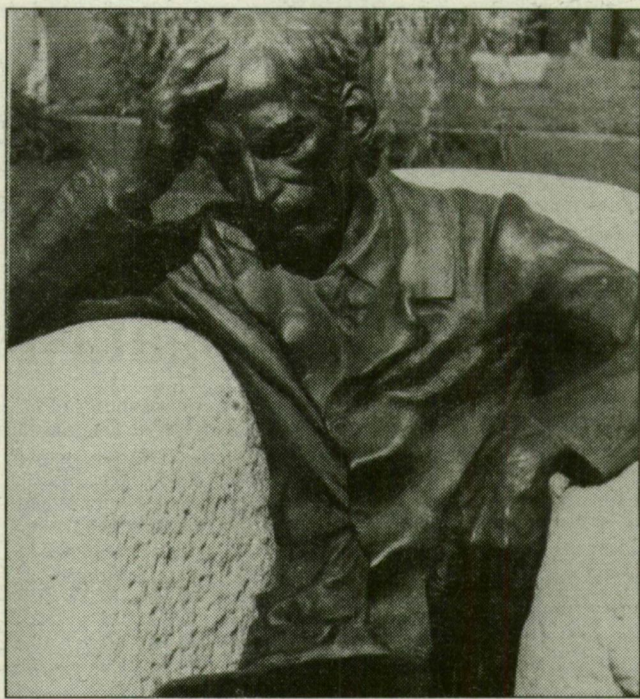
– Három testvérem van; akkor még mindannyian szülem újszegedi házában éltünk. Apósomék ajánlatára előbb Sióagárdra, majd Szekszárdra költöztünk. Így kerültem ide. De mindmáig szegedinek érzem magam – mondja Pali, miközben kitölti a bort – természetesen, a legvörösebb szekszárdit. – Persze, a táj is rögtön megkapott: a szekszárdi dombvidék, ahogy Bátaszék felől közeledsz feléje, fekvő akhoz hasonlít – igazi szobrásznak való vidék.

– És borásznak – teszem hozzá az első korty után. – Szőlőt is vetél, mint a legtöbb betelepülő?

– Nem, csak hat tőkém van, itt, a ház körül. Viszont ez a ház, melyet javarészt magam építettem, a Babits család egykori szőlőjének végén áll. A közeli kőfeszület Cenci néni keresztje, a Halálfiában szereplő szívós öregasszonyé.

– Feleséged, aki alsó tagozatlan osztálytársam volt, a plasztikus táj és Babits – a hozzá való vonzódásod is oka annak, hogy itt maradtál? Már elárultad, hogy plakettjeid, Liszt-szobrod és -domborműved, Pécsen ágaskodó lovaid, Bartók-ihlette térplasztikád mellett öt Babits-szobrot alkottál, – közülük a számomra legszebb – a fehér kőfotelben ülő, arcát kezével megtámasztó bronzalak (mintha a betegség kínjaitól sötétedett volna meg) – a Babits-émlékmúzeum kertjében látható. Hogyan került oda – megrendelés alapján?

– Nem, magamnak csináltam gipszből, az akkori lakásunk alatt bérelt parányi raktárhelyiségben. Le kellett szedni az ajtófélfát, amikor kivittem belőle. 1976-ban, egy megyei kiállításon díjat nyertem vele, s az akkori vezetőség felajánlotta, hogy kivitelezeti és felállítja. Elég nehezen esett a választás a kertre, de sikerült mindenkét meggyőzőm, hogy ez a szobor intímabb helyre való, nem köztérre. Egyébként Babits Mihály lírája az én kamaszkoromban még majdnem tiltott gyümölcsnek

számított, a tankönyvek alig és szinte csak rosszát írtak róla, ezért amikor költői és emberi nagyságát felismertem, hatását megpróbáltam a munkámra is átvinni. Szikár, kőgyöngyök alakja, a Rippl-Rónai által megfestett, de a fényképeim is gyakori „gondolkodó póza” a szellem emberének kitartását, megértő szigorát jelképezi. Mintha a tanárom lett volna...

– Voltak neked megértő, Babits-szigorú tanáraid Szegeden is.

– Tápai Antal – Tóni bácsi – Szeged szobrászát, a Tömörkény gimnázium művészeti tagozatának megteremtőjét tennem az első munkát. Az általa mintázott Juhász Gyula-portrét – diákként – én faragtam kőbe. Emléktáblájához

most készítem a vázlatokat, a gimnáziumban fogják elhelyezni. Tanárom volt Tóth Sándor és Szalay Ferenc, s a Tábor utcai képzőművész körben egy öreg festő: Vlasits Károly; rá ugyancsak nagy szeretettel emlékszem. Ebbe a körbe a már „profi” festőművészek is bejáratosak voltak; velük együtt festettünk, mintáztunk, együtt jártunk át Vásárhelyre... És nagyon sokat kaptam a tanárképző főiskolától – magyar-rajz szakos voltam –: Vinkler László, Szatmáry Györgyi, Fischer Ernő és Lelkes István tanítottak, – hálával tartozom nekik. Szatmáry Györgyi még munkát is szerzett nekem – Buddha-figurákat készítettem a színháznak egy Rejtő Jenő-földol-

gozáshoz; minden előadáson összehozták egyet. A magyar tanszéken Vajda Laci bácsi Arany János-elemzései adták a legtöbbet.

– A magyaron és a rajzon kívül jártál te egy „harmadik tanszékre” is...

– Igen, a „Béke-tanszékre” – talán még ma is így hívják a diákok ezt a bölcsészkar és a főiskola metszéspontján virágzó sarki kocsmát. Beszélgetőkörünk – olykor az idős író, Mocsár Gábor elnökletével – ott ülésezett a fröccsök közepette: Veress Miklós, Szepesi Attila, Petri Ferenc – az akkori fiatal költők színe-java –ült asztalunknál; a képzőművészek közül Zoltánfy István, Zombori László, Dér István, Pataki Ferenc, Szuromi Pali s volt osztálytársaim: Kalmár Marci és Fritz Misi fordultak meg a „kör” sokszor igen komoly tárgyak körül forgó eszmecserein, melyek nemegyszer az éjszakában (egy későig nyitva tartó kocsmában) végződtek. Itt majdnem annyit tanultam, mint az órákon.

– Neked Szegedhez olyan élményed is kapcsolódik, amilyent én, a hetvenes évek „gyüttmönjtje” már nem élhettem meg. Az imént különös kompozíciót mutattál...

– A Tiszavirágást – sajnos, ez a valóságban már nem fordul elő, a vegyszerezés kipusztította a tiszavirágokat. Én még mentem át a hídon úgy, hogy tízesével csapódtak az arcomhoz – leírhatatlanul szép volt az áttetsző rovartestek kavargása a lebukó nap arányában... Szeretném, ha ezt a munkámat felállítanák Szegeden, valahol a Tisza vize fölött.

– Ezt én is szeretném: az elpusztított természet és általában a veszendő szépség emlékműve lenne.

– Akkor hát koccintsunk a veszendő szépségre! – emeli Pali a poharat.

– Szekszárdi borral...
– És szegedi szívvel!

BAKA ISTVÁN

Szigorúan ellenőrzött televízió?

Az Országgyűlés rádió, televízió és sajtó albizottsága megkezdte annak a törvényjavaslathoz a vitáját, amely – elfogadása esetén – évtizedekre meghatározza a magyar elektronikus sajtó jellegét és lehetőségeit. A 68 oldalas terjedelmes dokumentumból egy, a sajtószabadság alkotmányos rendelkezéseit és a vonatkozó nemzetközi szerződéseket tiszteletben tartó, mégis erősen szabályozott, helyenként kifejezetten protekcionista rádiós és televíziós műsorszolgáltatás körvonalazódik. Éppen a benne foglalt korlátozó intézkedések miatt a mintegy két hét múlva napirendre kerülő törvényjavaslatról parlamenti körökben komoly vitákra számíthatnak. Az alábbiakban a törvényjavaslat néhány fontos rendelkezését ismertetjük.

A dokumentum a közszolgálati és a kereskedelmi rádiós és televíziós műsorszolgáltatás meghatározása mellett megjelöli az ország, a helyi és a körzeti műsorszolgáltatás közötti különbséget. Országos rádió- vagy televízióállomásmásként eszerint az számít, amit a lakosság legalább kilencven százalékára nézhet, illetve hallgathat, a helyi műsor pedig az, amelynek nézői, hallgatói lényegében egy városban, községben, illetve budapesti kerületben élnek.

A manapság sokat vitatott közszolgálati televízió alatt a törvényjavaslat azt a műsorszolgáltatást érti, amely „rendszeresen, átfogóan és sokoldalúan, tárgyilagosan és pártatlanul” ad hírt az eseményekről, s ezen kívül – fontossági sorrendben – „oktatási célú ismereteket közöl, kulturális értékeket mutat be, tudományos eredményeket ismertet és igényesen szórakoztat”. Külön rendelkezne a törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek anyanyelvén közvetítendő rendszeres műsorokról, s arról, hogy a közszolgálati műsorban „kellő teret és méltó hangsúlyt” kell biztosítani a vallási életnek. Külön pontban szabályozza a tervezet a hátrányos helyzetűek számára készítendő műsorok szükségességét, s még azt is meghatározza, hogy a helyi és körzeti műsorszolgáltató mentesíthető a tudományos eredmények ismertetésének és az igényes szórakoztatásnak a kötelezettsége alól. Kimondja viszont, hogy a helyi közszolgálati televízió reklám nélkül számított műsoridőjének legalább 85 százalékát „magyarországi gyártású műsorszámokból kell megszerkeszteni”. Ehhez a tervezet azt a megjegyzést fűzi, hogy „a magyarországi gyártású műsorszám definíciójának kidolgozása folyamatban van”.

A közszolgálati országos televízióban legalább 51 százalékban magyarországi gyártású, legalább 70 százalékban európai gyártású műsorszámokat kell közvetíteni.

Az országos kereskedelmi műsorszolgáltatás esetében – ilyen adó egyelőre nincs – a műsoridő legalább 35 százalékát magyarországi gyártású, legalább 60 százalékát európai gyártású műsorszámokból kell megszerkeszteni. Mivel ilyen adóknak egyelőre csak a műholdas adások tekinthetők, ez a rendelkezés, ha változatlanul kerül be a törvénybe, alighanem a műholdas csatornák országos kábelrendszerekbe való felvételének tilalmát jelentené. Ez alól kivétel az Eurosport, mert a törvény a műsoridőt reklám- és sportközvetítések nélkül számolja. A helyi kereskedelmi adóknál a magyar gyártmányú műsorok kötelező aránya 60 százalék. A rendelkezés, nem tudni mennyire tudatos, nagyon megnehezíti a helyi szórakoztató műsorszolgáltatás irányában való fejlődést a már több mint 500 ezer háztartásban jelenlévő TV/TV és más vállalkozások számára. Aki például magyar nyelvű mozicsatornát akar üzemeltetni, annak a magyar filmek korlátozott mennyisége miatt hamarosan meggyűlik a baja a műsor-összeállítással. Ha viszont ezek a rendelkezések tudatosak – ez a parlamenti vitából ki fog derülni – akkor az amerikai filmek magyarországi forgalmazásának olyan fokú korlátozására lehet számítani, ami a Kelet-Európával szembeni protekcionista intézkedéseit éppenséggel feloldó amerikai kormányzattal okozhat konfliktust. Itt bizony kereskedelmi kvóták felállításáról van szó...

Hasonlóképpen problémát okozhat hazai és külföldi kábeltelevíziós vállalkozók számára az

rendelkezés, mely egy társaság működési területét hat helyi adásra korlátozza. Nem politikai jellegű műsorok esetében ugyanis ez az intézkedés a nézőket legalább annyira sújtja, mint a vállalkozókat.

Kényes kérdéseket vet fel a törvénytervezetnek a reklámsugárzásra vonatkozó része is. A közszolgálati televízióban a tervezet óránként 6 perc, tehát 10 százalék reklámidőt engedélyez, a kereskedelmi televízióban 12 percet, tehát 20 százalékot. Ez nagyjából megfelel a külföldi gyakorlatnak a vegyes műsorszervezésű csatornák esetében, de nem veszi figyelembe, hogy – különösen a helyi televíziózásban – külföldön egyre-másra jelennek meg a kizárólag vagy csaknem kizárólag reklámot sugárzó „tévébólt” adók, amelyek létrejöttét ez a törvény eleve kizárja.

Egy szigorúan ellenőrzött televíziózás koncepciója bontakozik ki a törvénynek a felületekre vonatkozó rendelkezéseiből.

A közszolgálati rádiókat és televíziókat országosan és helyileg is felügyelőbizottságok ellenőrzik, melyek összetételéről a javaslat ugyancsak részletesen intézkedne. Tizenhárom érdekcsoportot nevez meg, amelynek képviselői lennének a bizottságban, köztük az etnikai kisebbségek, a határokon túli magyarok és a természetvédők. A felügyelőbizottságok mellett, illetve felett a rádiót és a televíziót a törvényjavaslat szerint külön hivatal irányítaná. A Rádió és Televízió Hivatal (RTH) országos hatáskörű államigazgatási szervként működne, melynek elnökét a miniszterelnök nevezné ki.

JÓKAI GÉZA (ATLANTIC)

Az őszi tárlat díjazottjai

A vásárhelyi Tornyai János Múzeumban vasárnap délben megnyílt a 38. őszi tárlat. Az ünnepélyes eseményen dr. Supka Magdolna mondott tárlatmegnyitó beszédet, majd átadták a Tornyai-plakettet, az idei díjakat és munkajutalmakat. A Tornyai-plakettet és a múzeum fődíját Kiss Tibor festőművésznek ítélték oda. A Művelődési és Közművelődési Minisztérium díját Kárpáti Tamás festőművész kapta. A Művészeti Alap díját Patay László festőművész. Tornyai Endre András szobrászművészt Csongrád megye közgyűlése tisztelte meg díjával. A Honvédelmi Minisztérium díját Muzsnay Ákos grafikusművész vehette át, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus díját Ágotha Margit grafikusművész nyerte el. Hódmezővásárhely önkormányzata Csáki Róbert festőművésznek és Lóránt Zsuzsana szobrászművésznek adott díjat.

Munkajutalomban részesültek: Janzer Frigyes szobrászművész (az Alucan Kft. díjazta), Fritz Mihály szobrászművész (Magyar Hitel Bank), Juhász Sándor festőművész (Állattenyésztési Főiskola), S. Hegyi Béla szobrászművész (Álföldi Porcelángyár), Giczy János festőművész (Delta Kereskedelmi Vállalat), Kotormán László szobrászművész (Hódgép-Fémtechnika Vállalat), Kurucz István András (Elektrofém Ipari Szövetkezet), Maracsó Gabriella grafikusművész (Rákóczi Tsz), Deák Ilona festőművész (Hódsillag Tsz), Varga Géza szobrászművész (Hódmezővásárhelyi Állami Tangazdaság).

A vásárhelyi művészek alkotásaiból kiállítás nyílt a Sósalmi Olvasókörben, amelyet dr. Rapcsák András polgármester ajánlott az érdeklődők figyelmébe.

AKCÍÓ!

SHARP

SF-7750 FÉN YMÁSOLÓ
CSAK NÁLUNK!

Most 30 000 Ft árkedvezményel!

Irodatechnikai szaküzlet
Szeged, Széchenyi tér 2/a
Tel.: (06)-1-166-7032, 166-7449

SHARP

AKCÍÓ!